

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Καταλήξεις απαρεμφάτων βαρύτονων ρημάτων στην ενεργητική φωνή

	ενεστώτας	μέλλοντας	αόριστος	παρακείμενος
φωνηεντόληκτα	-ΕΙΝ τοξεύειν	-ΣΕΙΝ τοξεύσειν	-σαι τοξεῦσαι	-κέναι τετοξευκέναι
ουρανικόληκτα	-ΕΙΝ πράττειν	-ΞΕΙΝ πράξειν	-ξαι πρᾶξαι	-χέναι πεπραχέναι
χειλικόληκτα	-ΕΙΝ γράφειν	-ΨΕΙΝ γράψειν	-ψαι γράψαι	-φέναι γεγραφέναι
οδοντικόληκτα	-ΕΙΝ πείθειν	-ΣΕΙΝ πείσειν	-σαι πείσαι	-κέναι πεπεικέναι

Καταλήξεις απαρεμφάτων βαρύτονων ρημάτων στη μέση φωνή

	Ενεστώτας	μέλλοντας	αόριστος	παρακείμενος
φωνηεντόληκτα	-εσθαι βουλεύεσθαι	-σεσθαι βουλεύσεσθαι	-σασθαι βουλεύσασθαι	-σθαι βε-βουλεῦ-σθαι
ουρανικόληκτα	-εσθαι πράττεσθαι	-ξεσθαι πράξεσθαι	-ξασθαι πράξασθαι	-χθαι πεπρᾶχθαι
χειλικόληκτα	-εσθαι γράφεσθαι	-ψεσθαι γράψεσθαι	-ψασθαι γράψασθαι	-φθαι γεγράφθαι
οδοντικόληκτα	-εσθαι πείθεσθαι	-σεσθαι πείσεσθαι	-σασθαι πείσασθαι	-σθαι πεπειῖσθαι

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Είναι άκλιτο αφηρημένο ρηματικό ουσιαστικό.

Η **ονοματική** φύση του απαραιμφάτου αποδεικνύεται από το ότι αυτό:

Μπορεί να λειτουργεί στον λόγο ως **υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο ή ονοματικός προσδιορισμός**.

Η **ρηματική** φύση του απαραιμφάτου αποδεικνύεται από το ότι αυτό:

α) Έχει **φωνή, διάθεση, χρόνους**.

β) Έχει **υποκείμενο**.

γ) Δέχεται **αντικείμενο** στην ίδια πτώση με το αντικείμενο του ρήματος από το οποίο προέρχεται.

ΤΟ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Ειδικό:

άρνηση: **οὐ**

μετάφραση: **ὅτι, πως**

π.χ. Ἐκείνους **λύειν** λέγω τὴν εἰρήνην.

Τελικό:

άρνηση: **μή**

μετάφραση: **να**

π.χ. Τὰς συνθήκας **λύειν** ἐπιχειροῦσιν.

Το Υποκείμενο του απαρεμφάτου

Ταυτοπροσωπία: το υποκείμενο του απαρεμφάτου = με το υποκείμενο του ρήματος

Παραλείπεται

Πτώση: **ονομαστική**

Μετάφραση: **ονομαστική**

π.χ. Βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς **παρακαλέσαι**. [Υ: ἐγώ]

Ἀδείμαντος ἡτιάθη ὑπὸ τινων **προδοῦναι** τὰς ναῦς. [Υ: Ἀδείμαντος]

Το Υποκείμενο του απαρεμφάτου

Ετεροπροσωπία το υποκείμενο του απαρεμφάτου $\neq$ από το υποκείμενο του ρήματος.

Πτώση: **αιτιατική**

Μετάφραση: **ονομαστική**

π.χ. Ὁ δὲ τούς φρουροὺς συνέπραξεν αὐτοῖς **πεμφθῆναι**. (Εκείνος συνήργησε να σταλούν σ' αυτούς οι φρουροί.) [Υ: τούς φρουρούς]

Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων **εἶναι** βασιλέα. [Υ: βασιλέα]

Απρόσωπα ρήματα ονομάζονται όσα βρίσκονται στο γ' ενικό πρόσωπο και δε δέχονται ως υποκείμενο πρόσωπο ή πράγμα (απρόσωπη σύνταξη).

ἀγγέλλεται

ἀρκεῖ (εἶναι αρκετό)

δεῖ (πρέπει)

δοκεῖ (φαίνεται καλό, αποφασίζεται)

ἔστι / ἔνεστι / πάρεστι (εἶναι δυνατόν)

ἐγχωρεῖ (επιτρέπεται)

ἐνδέχεται

ἔξεστι (εἶναι δυνατόν, επιτρέπεται)

λέγεται

μέλλει (πρόκειται)

νομίζεται

ὁμολογεῖται

πρέπει

προσῆκει (αρμόζει, ταιριάζει)

συμβαίνει

συμφέρει

φαίνεται

χρή (πρέπει) κ.ά.

Απρόσωπη σύνταξη έχουν και οι **απρόσωπες εκφράσεις**· αυτές είναι περιφράσεις που σχηματίζονται:

έστι και ένα αφηρημένο ουσιαστικό ή το ουδέτερο ενός επιθέτου

ἀγαθόν ἐστι (είναι καλό)

ἄδηλόν ἐστι (δεν είναι φανερό)

ἀναγκαῖόν ἐστι

ἀνάγκη ἐστὶ

ἄξιόν ἐστι (αξιίζει)

δεινόν ἐστι (είναι φοβερό, παράλογο)

δέον ἐστὶ (πρέπει)

δέος ἐστὶ (υπάρχει φόβος)

δῆλόν ἐστι (είναι φανερό)

δυνατόν ἐστι

δίκαιόν ἐστι

εἰκός ἐστι (είναι φυσικό)

θαυμαστόν ἐστι

καλόν ἐστι

κίνδυνός ἐστι

λόγος ἐστὶ (λέγεται, υπάρχει φήμη)

νόμος ἐστὶ

ῥαδίόν ἐστι (είναι εύκολο)

σαφές ἐστι

φανερὸν ἐστι

φόβος ἐστὶ

χρήσιμόν ἐστι

χαλεπὸν ἐστι (είναι δύσκολο)

χρεών ἐστι (είναι αναγκαίο/μοιραίο)

ἔχει και ένα τροπικό επίρρημα:

ἀναγκαίως ἔχει (είναι αναγκαίο)

ἀρκούντως ἔχει (αρκεί)

δεινῶς ἔχει (είναι φοβερό)

εὖ ἔχει (είναι καλό)

κακῶς ἔχει (είναι κακό)

καλῶς ἔχει (είναι καλό, σωστό)

ὀρθῶς ἔχει (είναι σωστό, ορθό)

ῥαδίως ἔχει (είναι εύκολο) κ.ά.

Υποκείμενο απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων

Τα απρόσωπα ρήματα και οι απρόσωπες εκφράσεις έχουν ως **υποκείμενο**:

Απαρέμφατο

*Δεῖ τὸν παῖδα **ζῆν** κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ παιδαγωγοῦ.*

*Προσῆκει **μισεῖν** καὶ **κολάζειν** τοὺς προδότας καὶ δωροδόκους.*

*Ἀνάγκη ἐστὶ **μάχεσθαι**.*

Δοτική Προσωπική

Τίθεται κοντά σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις και δηλώνει το **πρόσωπο** στο οποίο αναφέρεται το ρήμα. Από αυτή προκύπτει το **υποκείμενο του απαρεμφάτου** αφού τη μετατρέψουμε σε **αιτιατική**.

Ἐξεστί **σοι**, ὦ υἱέ, σῶσαι τὸν πατέρα. (εἶναι δυνατόν σε σένα)

σε: Υαπαρ.

Ἄδηλον παντὶ **ἀνθρώπῳ** ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει.

ἀνθρωπον: Υαπαρ.

Ἐδοξέ **μοι** τὴν ἐπιστολὴν πέμπειν.

με: Υαπαρ.

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου

Μπίλλα Π., Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Α΄, Β΄, Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ